

Inserati se sprejemajo in veljajo tristoopna vrata:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se sena primerno smanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo administracije in ekspedicijska na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna števil. 190.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Naši Turki.

Na celej potezi volitvene akcije pokazala se je truma nemčurskih agitatorjev ter pričela svoje delovanje. Ljudje, ki so vedno in bodo našega kmeta zaničevali in sovražili, znajo se mu sedaj kaj sladkati, obljubovati in prigovarjati; njihov jezik, ki se sicer skrbno izogiblje nevarnosti, da bi se ne oskrnil s kako slovensko besedo, se sedaj nič ne sramuje robate kranjščine, ki jim, se ve da, tako okorno teče, da bi se morali naši ljudje smejati, ko bi ne bili tako uljudni in obzirni. Ljudje, kateri nam želijo pogin, ljudje, ki se ne sramujejo zveze s Turkom, in so to tudi očitno izrekli, samo da bi ta (Turek) pomagal potlačiti in uničiti nas, ravno ti ljudje se bodo sedaj predstavljali kot naši najboljši prijatelji. Oni hočejo samo za to večino v deželni zbor pridobiti, da bi naši revji pomagali — tako govorijo. Oni so vsi navdušeni za našo deželo in njen blagor — pravijo, in nemara bodo še davke sami plačali za nas druge, ker imajo tako sočutje z nami? — Varujte se volkov, ki v ovčji obleki k vam prihajajo! Le malo časa še se bodo sladkali, sladke obljube delali in milovali reveže, toliko časa, da pridobijo večino v deželni zboru (za kar pa imajo malo upanja), ko bi se jim pa to posrečilo, potem bodo z nami vse drugače govorili. Kmet, kteremu zdaj pravijo „oče“, postal bo potem brž „pöbel, gesindel, bagage, meute“, za kterega so ječe in vislice še predobre; narodni meščani po slovenskih mestih imenovali se bodo po nemčurki zmagi „hetzer, hochverräther, knutenanbeter itd.“ Domači za omiko naroda

slovenskega neobhodno potrebni zavodi se bodo prezirali in zatirali, kjer se bo pa kak klavitez iz Nemčije oglašil za podporo, dobil jo bo iz deželne blagajnice, kjer se bo nabiralo za kako nemško šušmarijo, ali za kak Anastazij Grün — monument, vrglo se bo brž par tisočev, samo da se pokaže, da je Kranjska tudi nemška itd. Kaj še mslijo vse skleniti in napraviti, ne moremo vedeti, a to dobro vemo, da bo vse merilo na to, oslabiti in uničiti narodno stranko, zatreti narodni jezik, zvezati rodoljubom roke, iz dežele preganjati domoljube, kakor smo to že doživeli, strahovati učitelje na deželi, če jih je sploh še mogoče bolj strahovati, kakor so že sedaj, z eno besedo, nadejati se nam je vlade tiranstva, preganjanja in strahovanja, kakoršnega še nismo videli.

Da naši Turki res le pogin in popolno vničenje naroda slovenskega nameravajo, priča nam njihovo umazano glasilo, tukajšnji „Tagblatt“, ki je nedavno objavil tri članke „In zwölfter Stunde“, da bi ž njimi volilce preslepil, in za svojo stranko pridobil. V teh člankih, polnih laži in obrekovanj, nesramni pisun dosedanja večino deželnega zbora kranjskega dolži, da je ona kriva splošne revščine, ki človeštvo tare, da zna pač podirati, ne pa zidati. Če bi splošna revščina vladala samo na Kranjskem, bi temu laži-preroku morda kedo verjel, ker se pa v enaki ali pa še celo hujši meri kaže tudi po drugih od liberalcev vladanih deželah, ktere tarejo enaka ali pa še hujša bremena, moramo nehote modrijana Tagblattovega vprašati: Kedo je pa tam zakrivil splošno revščino, ali mar tudi narodna večina

deželnega zbora Kranjskega? Ali so razmere na Koroškem, kjer se liberalno nemčurstvo najbolj in izključljivo šopiri, ali na Štajarskem kaj boljši? Ali poročilo deželnega odbora štajarskega ne kaže enakih ali še večjih bremen, ki tarejo deželo Štajarsko, dasi je veliko večja, veliko bolj bogata in ima tudi neprimerno več dohodkov kakor naša Kranjska?

In pogledimo občinske zastope po mestih, kjer oholno liberalstvo gospoduje. Ali niso liberalni mestni očetje v Celovcu tako gospodarili, da se je še poštenim nemškim prebivalcem prehudo zdelo in da so pri novih volitvah potepeno pismo dali zapravljivim liberalcem? In se ni tudi mestni proračun ljubljanski silno povikšal, odkar je liberalno nemčurstvo prišlo na krmilo? Se ve, da se bodo izgovarjali, da se večina teh stroškov potrosi za šole. Toda je mar narodna večina deželnega zbora Kranjskega osnovala nove šolske postave, ki tolika bremena nakladajo srenjam, da jih ne morejo prenašati?

Tooliko smo hoteli tem ljudem za danes odgovoriti; pa že to kaže, da tam trava ne raste, kjer se liberalno nemčurstvo valja. Na laži nakupičene v omenjih spisih bomo pa odgovarjali še posebej, kadar prilika nanese, za zdaj le še omenimo gotovo nepristranske sodbe nekega velikaša nemško-liberalne stranke, ki je takorekoč oživljajoča sluša njena, in bi po blagih lastnostih drugod več koristil, kakor da oživlja že gnjilo truplo nemčursko-liberalne stranke na Kranjskem. Deželni glavar vitez Kaltenecker je pri sklepu zadnjega zasedanja javno izrekel, da se premoženje deželno v zadnji šestletni dobi ni zmanj-

Carica Sofija.

Po Petruševskem in drugih spisal J. Steklasa.

(Dalje.)

Strelci so preiskali vse sobe, pogledali celó v ženske sobe, v shrambe, pretresali blazine, prileteli v cerkve ter stikali pred oltarjem s kopjem. V tem času, ko so eni preiskovali dvorec, razgubili so se drugi po mestu ter lovili, kogar so mogli. Vse v dvorcu in v mestu vlovljene so strelci postreljali, izvlekli na krasno ploščad (trg) ter mimogredočim kričali radi smeha: „Naredite prostor, bojarin gre!“

Zvečer so se strelci pomirili. Ali drugi dan z zoro oglasi se zopet zvon, zabobnali so bobni, in strelci so prihiteli k dvorcu ter zahtevali, da se jim izda brat carice, Ivan Nariškin. O tem Nariškiniu je bilo strelcem povedano, da je on hotel odstraniti Ivana in Petra Aleksejeviča ter že nameraval za sebe carsko krono preskrbeti. V dvorcu je bil velik strah in trepet, ali vendar Nariškina niso hoteli izdati. Strelci so stali pred dvorcem pol dne, a potem so se razšli grozeči, da pridejo

jutri zopet; na potu v Moskvo so ubili nekoliko ljudi ter poplenili dvorce bogatih bojarjev. Zjutraj 17. maja je pa tretjikrat zapel zvon in strelci so pijani, v srajcah, z zasukanimi rokavi prihrumeli k dorcju. Predrzneje nego poprej so začeli oni izzazivati Ivana Nariškina ter prisegati, da zdaj nočejo brez njega očiti. Bojarji drhtajoči od straha prišli so vprašat carico, da bi izdala svojega brata; to jej je svetovala tudi Sofija Aleksejevna. Moralo se je nekaj zgoditi: Ivan Nariškin se je izpovedal in se obhajal ter odšel k strelcem. Strelci so se vrgli nanj s krikom, zgrabili ga, vlekli na muke ter ga na krasnej ploščadi razsekali na koščke.

Težki so bili ti dnevi. V dvorcu so se vsi tresli od strahu. Moskva je bila, kakor da je izumrla: vsa vrata in okna so bila zaprta, na ulicah ni bilo videti niti duše. Strelci so pokazali svojo silo in ako so prenehali ubijati in pleniti, niso vendar popustili od svoje samovolje. Po nagovoru caričnih privržencev so poslali oni v dvorec svoje izbrane ljudi; le-ti ljudje so prosili, da bi obadva brata skupaj carevala, in da bode Ivan prvi, Peter

pa drugi. Strelci so podvzeli neobično, novo delo, ali njim se ni dalo protiviti. Sofija s sestrami je sklicala zbor, in zbor je boječ se novega upora odredil, da imata biti zajedno dva carja. Ni preteklo mnogo dni, ko so prišli strelci znovič ter zahtevali, da naj bi radi premladih carjev prevzela vladanje. Carica Sofija. Pritrdili so tudi na to in Sofija se je začela podpisovati na vse ukaze skupaj s carema. Tako je carica Sofija dosegla svoj namen. Ali ona ni sprevidela, da morejo strelci v potrebi svojo moč tudi po drugi pot to storiti; in da morejo ravno tako kakor njej tudi komu drugemu pomagati. Tako se je tudi zgodilo.

Ko je patrijarh Nikon bil zaprt v samostanu, rastel je razkol in se širil na vse strani. Razkolnike so preganjali, morili jih brez milosti, ali oni se niso manjšali, temveč množili. Oni so se še razširili po vseh mestih in pokrajinah, bilo jih je mnogo tudi v samej Moskvi. Sprevidivši, kako veliko podvzetje se je posrečilo strelcem izvršiti, sklenili so jih pridobiti za neko drugo reč namreč — poiskati staro vero. Med strelci je bilo jako mnogo razkolnikov; oni so se razdražili, začeli se

šalo, ampak marveč še pomnožilo. In g. Kaltenegger, ki kot deželni glavnik že več let oskrbuje to premoženje, stanje njegovo gotovo bolje pozna, kakor umazani turški butelj. Pa kaj se bomo čudili predrznosti Tagblattovi, če nemčurski agitatorji kakor smo slišali, med ljudmi trosijo celo debelo laž, da bode moral vsaki kmet za novo norišnico plačati po 7 gl. davkov in še več. Slovenski možje, ne verjemite tega, in pokažite tem lažnjivim hujskalcem vrata.

Naši Turki pa se morajo čutiti jako slabe, da hočejo s takimi sredstvi doseči zmago!

Adresa avstrijskih škofov

Papežu Piju IX.

k petdesetletnici njegovega škofovanja.

(Dalje.)

Letniki Tvojega papeževanja obsegajo najvažnejšo dobo, polno jako čudnih dogodkov, s katero se zamore zlasti glede posebnega spora med evangelijem in cerkvijo pa med hudobnim svetom, komaj ktera druga od vekov sim primerjati.

Kar se je kedaj po brezmeri hudobiji sveta s ponavljanimi napadi pa le posamezno proti Kristusu in njegovi močno sozidani in na trdni skali postavljeni cerkvi poskušalo, to se sedaj z zedinjenimi močmi pekla in pomagačev njegovih skoraj povsod in nekaznovano ponavlja, da bi se spodbili sklepi usmiljenja božjega. Smrtna načela krivoverstva in odpadništva, ki so se sicer razširjala tibotapsko, ker se je sovraštvo do vere in resnice previdno prikrivalo in strup zapeljivosti na skrivnem pripravljalo, se po javnem načrtu hudobije in s silno prekanjenimi pripomočki sedanjega veka že raz streh oznanjujejo. Zapreke in zanke, ki so se prej zaželenemu in presvetemu cerkvenemu apostolstvu zaradi velikosti hudobije pripravljale nekako s pridrževanimi koraki, sedaj, ko brezverna setev tako silno čez in čez razploduje, nobenega odlašanja ne pripuščajo in se z dvakrat bolj naglim prizadevanjem izvršujejo.

Dan za dnem se z novimi spački in nevarnimi nauki spridene vede duše in npravnost spravljajo v nevarnost; s prilizovalno lažjo podkupljive zgovornosti skušajo narode slepiti in čez nje gospodovati ljudje, ktere še veče

stara sužnost zmote in greha. Že ne zame-tujejo več tega ali unega evangeljskega nauka kot trdega govora, ampak že vse oznanovanje zveličavnega odrešenja proglašajo kot čisto neprilichno in zoperno. Nočejo morda le ne-ktere mladike v nogradu gospodovem odrezati, ki se ne sramujejo krščanski družbi priporo-čati, da se mora nograd sam ves uničiti. Zar-rotenim sovražnikom cerkvenim ne zadostuje več sovražiti le nektere služabnike Kristusove, ker vedo, da duhovenstvu od Boga izročena oblast najbolj brani, da se ne prekucnejo stebri vsakterega reda in veljave, ter zaradi tega nič bolj ne želé, nego da bi kakor hitro mogoče zadušivši ime in službo duhovenstva vničili tudi njegov spomin. Da bi se pa po prihodnjem izidu svojega rogovilenja in po ne-vrednem prelivanju krvi ne zdeli omadeževani, izmislili so si nov način cerkev in duhovsko njeno vojaštvo prijemati; vpeljali so polagoma počasno sicer in nekrvavo mučeništvo, ki je pa grozovitnejši kakor smrt sama, ki pa znajo z najprevidnejšo in hudobno zvijačnostjo skrivi-ti, kako hudi da so njegovi udarci, tako da bi bili zapeljani, če bi bilo mogoče, celo iz-voljeni. Nobene goljufije tedaj ne zaničujejo in natančno določivši načela spridene svoje umet-nosti se nikakor ne boje sveta goljufati. Z bliščečim izgovorom napredka hočejo podučevanje mladine samim sebi prisvojiti, družino, kakor pravijo, s svojim varstvom še le obla-žiti; v resnici pa hočejo le najnovejši roj sv. cerkve odstranivši nebeskega Učenika vničiti in čistost zakonsko s pretvezo človekoljubja oskruniti, da bi potem, ko bi bile raztrgane najsvetejše vezi domače sreče, tolikanj bolj gotovo pod nevarnimi vdarci propadla tudi temelja obeh javnih oblasti (duhovne in po-svetne.)

Ravno s temi nesrečnimi izgovori, da ho-čejo braniti pravo in priboriti svobodo, dolžili so katoliško cerkev, da je krivično prelomlje-vala posvetne pravice, da hudo sovraži svobodo in tekmuje z državno oblastjo in veljavo, dasi vedo in jim hudo dé, da ravno ta cerkev je marveč naj varnejša podpora pravice in prave svobode in potrjena braniteljica vsako-tere oblasti in veljave, ki pride od Boga; ker pa nočejo nobene veljave pripoznati razun tiste, ki se prilega mesenosti, so sklenili tudi oblast posvetne gosposke prikratiti in prekucniti vla-

darstvo redne oblasti, kadar bodo vničene pravice cerkvene.

Preskrbljeni z nesrečnimi zvijačnostmi pravice in službenosti, ktere so nezvestniki iznašli, in podpirani od slabosti sleparske dobe nič ne opuste, da bi se enkrat z bogokletnim jezikom mogli ponašati, da so po svojim ne-vtrujenim zarotnim prizadevanju besedo božjo zadušili, sveto službo cerkveno polagoma od-pravili, višje cerkvene pastirje in njihove po-močnike svetni oblasti podvrgli, redovniške družine zatrli, duhovščino oropali vsih pravic, svobode in cerkvenega premoženja in jo spravi-li na beraško palico. In ker jim ne more biti neznano, kolika da je nevsahljiva moč in veljava svetega apostolskega sedeža pri vla-danju in branitvi cerkve katoliške: z nesprav-ljivim sovraštvom zlasti divjajo pri njegovih napadih in v svojem najhudobnejšem po-četju vse žile napenjajo, da bi zadušili glas tega učeništva, ki neprenehoma potrduje ne-popačeno resnico, pravico in pravičnost, in od ladije odtrgali krmilo in mačka, ter celo — če bi bilo mogoče — odpravili skalo, na katero je Kristus zidal svojo cerkev.

V tako silni povodnji vseh hudobij in ne-varnosti, k Tebi, sv. Oče, povzdiguje svoje oči, ki si resnično dosegel papeštvo kot „križ od križa“ in ki se od svojega nastopa brez kakega počitka delovaje boruješ in boré se deluješ. In če bi tudi vsled želje ponižnosti Tvoje verni zamolčali, kolika da je od nekdanj bila in je še zdaj Tvoja čuvovitost pri varo-vanju izročene vere, kako nepremagljiva Tvoja stanovitnost pri zagovarjanju božjih in člove-ških pravic, kako previdna Tvoja gorečnost pri odkrivanju prekanjenih zvijačnosti zape-ljivcev, in kolika Tvoja hrabrost in stanovit-nost v bojih za Gospoda, bi to razodeli od Toli-ke Tvoje moči prestrašeni sovražniki sami z nepovoljnimi spričalom svojega gibanja. Ni-kdar namreč niso počivale Tvoje oči, nikdar omolknila Tvoja usta. Tvoj glas — prešinjajoč v moči in mogočnosti gospodovi — je cedre razcepil, puščavo omajal, gozde razkril. Čez vso zemljo je šel Tvoj glas in oznanovanje Tvoje besede do konca sveta. Ti, ki si najraje evangelij oznanoval revnim in ozdravljaj tiste, ki so potrtega srca, si se znal neprestrašeno ustavljati tudi mogočnim in gospodujočim, če so zabranjevali sklepe božje besede, in si naj-

zbirati v kroge ter se razgovarjati, da je treba patrijarhu izročiti prošnjo. Poiskali so ljudi, ki so se smatrali izurjene v razlaganju sv. pisma, ter sklenili s patrijarhom začeti po-govor o veri. Le-to sta bila mnih Sergij in odstranjeni duhoven Nikita, kojega so pravoslavni imenovali Pustosvjatec (svetohlinec). Novi načelnik strelcev, knez Hovanski, bil je sam razkolnik in je obečal pomagati, če se strelci podpišejo na prošnjo, ktero je sestavil mnih Sergij. In glej, niso se hoteli vsi strelci zaplesti v to nevarno podvzetje, 10 polkov je podpisalo, 10 pa ne, vendar razkolniki niso zdvojili. Na ulicah, na trgih so oni zbirali narod ter mu razkladali Nikonovo herezijo, in poslani strelci so Hovanskega silili, da bi v kratkem bil zbor. Hovanski se je močno za to podvzetje zavzel ter se trudil, da bi se pogovor o veri razpravljaj javno na trgu, pred vsem narodom. Carica in patrijarh sta prav nerada dovolila zbor zato, ker ni bilo nič dobrega od njega pričakovati, ali da se javno na trgu o veri pogovarjajo, tega nista dopu-stila, da strelci in razkolniki ne bi kakšne bune in nasilja začeli. Bilo je pa tudi, po

takratnem običaju za carico nepristočno, pokazati se na trgu pred vsem narodom. In čeravno je Hovanski prosil in nadlegoval, da bi smel zbor biti na trgu, in da bi ona sama tje ne prišla, vendar je ostala carica pri svo-jem: ona je velela, da mora biti zbor v dvorcu, v Granovitej palači, ter obečala, da bode tje prišla.

Razkolniki so prišli v palačo hrumeč in nepristočno. Razstavili so svoje pisalnike in sveče ter razložili knjige. Na zbor je prišla tudi carica s svojimi sestrami, carica Natalija, patrijarh, mnogi nadduhovni in bojarji. Hud prepir se je vnel z razkolniki. Patrijarh jim je kazal stare knjige, čital jim iz njih ona mesta, ktera so bila kasneje pokvarjena in za ktera so se potegovali razkolniki. Ali le to ni pomagalo; razkolniki so hrumeli, grozili se, zmerjali ter nič slišati hoteli. Nikita Pustosvjat se je med vsemi najnepristojnije ponašal, in skoraj da ni s palico nekega nadduhovna ubil. Sofija ni hotela trpeti takih brezčinstev, ne-koliko krati je spregovorila razkolnikom ter se zagrozila, da bode skupaj s carjema od-stopila od vladanja. Šum je za kratek čas po-

tihnil, ali potem se zopet vzdignil; da pač bilo je slišati besede, da carica carstvo vznemi-ruje; in če ona odstopi, da zato ne bode nič hu-dega, če bosta vladarja zdrava, tudi brez nje ne bode pusto.

Ko so razkolniki prečitali svojo prošnjo, reklo se jim je, da se jim bode carski ukaz povedal kasneje. Razkolniki so vdrli iz Gra-novite palače s šumom in krikom ter se gre-doč skoz Moskvo glasno hvalili, da so nad-vladali in osramotili vse nadduhovne in biskupe. Na Lobnem mestu so se ustavili ter začeli narod podučevati, potem so odšli v cerkev, odpeli zahvalno pesem z zvonjenjem ter se razšli po svojih hišah.

Čez nekoliko dni so po nalogu carice Nikito Pustosvjata vlovili in umorili, druge razkolniške vodje in šuntarja pa v daljne kraje pregnali. Potem je gledala Sofija, da tudi Ho-vanskega odstrani. On kot razkolnik je sklenil narod pobuniti zoper patrijarha in druge nad-duhovne; zato je tudi prosil Sofijo, da bi bil zbor na trgu, in da bi se ne bil ta upor ovadil, poprosil je, da bi Sofija ne bila prišla k zboru. Ali Sofija je sprevidela, kaj hoče Hovanski,

bolj goljufive zmote prevzetnih presekali z mečem duha, ki je beseda božja. Tvoj uk je duhovno zdravilo za ljudstvo gospodovo, prijetni duh Tvojega življenja radost cerkve Kristusove. Poseben svit pa Tvojemu papeštvu daje ponovljenje hierarhije v mnogih državah, vstanovljenje premnogih škofovskih in nadškofovskih sedežev tudi v najbolj oddaljenih krajih, versko proglašenje brezmadežnega spočetja presvete device Marije, pa prvo obhajanje občnega cerkvenega zbora po tolikih stoletjih in v njem razglašene verske določbe o veri katoliški in cerkvi Kristusovi. (Dalje sledi.)

Slovansko-turška vojska pa sv. Oče.

(Konec.)

No, iz katerih besedi sledi ta grda laž, da je blagoslovil sv. Oče turško orožje? Morebiti iz besedi, ktere je govoril Savojskim potnikom? Spominjaje o vojski med Turškim in Ruskim je rekel sv. Oče: „V tem trenutku je v veri zapeljana velemoč poslala številno armado, da bi razdrobila drugo neverno državo, tožeč jo, da je krivično vladala in stiskala svoje drugogverne podložne. Boj se je že začel. Ne vem, ktera izmed teh dveh zmaga, ter pa vendar dobro vem, da leži na eni teh dveh, ktera naziva sama sebe pravoverno, pa je razkolnična, težka roka Gospodova zavolj nečloveškega preganjanja katoličanov, ktero je začela že pred več leti a ga še dosedaj ni opustila.“

Kaj je mislil reči s tem sv. Oče? Poleg besedne sestave in družih okoliščin nič drugega nego: Prišel se je boj med Mohamedani in Rusi. Rus se vojskuje v imenu križa, pa se je vendar treba bati, da bi mu pravica božja ne privoščila zmage, kajti, kdor nosi križ, ne sme sam križati in trpinčiti svojih podložnih, kdor hoče osvoboditi kristjane iz rabeljnovih rok, naj poprej oprostí kristjane v svoji lastni zemlji. Da Turek trpinči kristjane, temu se ne čudimo, ker je nevernik, ali Rus je kristjan, hoče se vojskovati za kristjane in vendar preganja na svojih tleh katoliške kristjane. —

Sedaj samo vprašamo: Je li govoril sv. Oče resnico ali ne? Je li resnica, da je Rusko nečloveško preganjalo do poslednjih dni svoje katoličane, je li resnica, da je 50.000 unitov z orožjem in nasilstvom odtrgalo od katoliške cerkve, da je dalo streljati na ljudstvo, ktero se je zadolžilo tega strašnega zločina, da ni hotelo mesto spodenih in v Sibirijo odpeljanih duhovnih pastirjev sprejeti razkolničnih popov — — je li to resnica ali ne? O Poljaci sedaj raji molčimo, akoravno bi se

zatoraj se ni dala preslepiti, ter mu ni odpustila te zle namere. V kratkem pa so se čule zoper Hovanskega nove pritožbe. Hovanski je začel ugajati strelcem na vse načine, samo da jih je pridobil za se. Pred razbojstvom in njihovo brezstidnostjo se ni dalo v Moskvi nič več živeti. Oni so zvali Hovanskega „batjuškom“ ter niso nobenega, razun njega poslušali; razkolniki so bili tedaj zanj iz vse duše; moč Hovanskega je rastla. Raznesel se je glas, da se on pripravlja na novi upor, objavili so se podvrženi listovi, bal se je narod, a bali so se tudi na carskem dvoru. Sofija se je začela bati za se in za svojo vlast ter je zatoraj z obema carjema odšla iz mesta. Ko je prišel caričin god, ni se Hovanski dal vzdržati, nego je šel njej čestitat. Njega so vlovili na potu skupaj s sinom [po zapovedi Sofijnem ter so ga še tisti dan umorili.

(Konec sledi.)

dalo tudi o njih spisati celo poglavje v tem oziru, kako se preganja v veri vse kmetsko ljudstvo zato, ker je nekoliko emigrantov revolucijski postopalo proti Ruskemu in mesto da bi bila vlada kaznovala same povstalnike, jemlje vero tudi prostemu ljudstvu itd. Ali molčimo raji o Poljaci, da nam ne reče kdo: to so puntarji, s kterimi sme Rusko brezobzirno ravnati. Govorimo tedaj o samih Rusih, o unitih. Kaj žalega so storili vladi? Je li morda kdo slišal, da so se vzdignili proti vladi? Nikakor ne, in ravno to tiho in dobrosrčno ljudstvo je bilo po ruski vladi z nasilstvom odtrgano od vere svojih očetov, od katoliške vere. Je-li to resnica ali ne? Ravno tega kočljivega vprašanja se ogibajo naši liberalci, ker se jim studi pravično odgovoriti, in naravnost rečeno, tudi mi se studimo, ker Slovan ni nikdar tlačil, nikdar drugim svobode jemal in kadar ruska vlada (ker ruski narod nima nič pri tem) tako dela, dela neslovansko. Čitali smo v nekem tukajšnjem listu, da je preganjanje katoličanov na Ruskem izmišljeno od Angležev, da je pretirano. Nikoli, bratje! Mi smo za to preganjanje dobro vedeli in akoravno smo o njem v svojem času iz političnih vzrokov t. j. iz studa molčali, vendar ne moremo iz ljubezni do svojih soplemenikov zakriti te laži. „Amicus Plato, magis amica veritas“ t. j. povejmo resnico eden drugemu, ali prijatelji ostanimo. Povejmo vnovič: Nam se ravno tako studi, če preganja ruska vlada svoje slovanske katoliške podložne, kakor če počne naš brat kaj neplemenitega. Narod ruski je plemenit narod, in njega to ne zadeva, on ne more za to. Ali vlada ruska dela včasih krivično, da, protivno slovanskemu duhu, vsaj je (naj se memogredé opazi) ta vlada imela na Dunaji poslanca Novikovega, pravega čehožrca.

Tedaj, ko vidi sv. Oče, kako se tlači čez pet milijonov katoličanov na Ruskem, ko vidi, da je še dan danes cela kopica katoliških duhovnov v Sibiriji, kterim ne morejo dokazati nobenega zločina, ko vidi, kako sistematično tlači katoliško vero z orožjem in krvopolitjem — zasluži zasramovanje, s kterim ga pitajo liberalni nevedneži, če se potegne za svoje ovčice? Pij IX. je značaj, on govori resnico, naj si bo drugim všeč ali ne. Taki značaji pa povsem niso gospodje liberalci, kteri skrbno zakrijejo in zamolče sebi nepogodno resnico, a na zvon obešajo tuje besede v lastni prid. Taki značaji niso tisti, kteri trobijo hudobno laž, da drži papež s Turki in mu izražajo zato svoje „nasprotovanje“ in „pomilovanje“ v novinah. Nevednost ni greh ali — greh je, in sicer velik, laž razglaševati in razširjevati. Iz papeževih besed se dela ostudna prevara, za ktero le tisti ve, kdor pozna zvezo vseh liberalcev s podkopalnimi mavtarskimi društvi. Dobé se pri nas ljudje, kteri ne morejo odpreti ust, da bi ne dali papežu cele vrste priimkov, vzetih iz komunističnih slovarjev pariškega vira. Ti hudobni blebetači, ki z nezaslišano drznostjo govoré o poglavarji 200 milijonov katoličanov, kakor o sebi ravnem — se sami obsojujejo.

Mi katoliški Čehi čestitamo ruskim vojnikom, mi molimo v božjih hramih, da bi jim dal Bog zmago nad Turki, ali mi ljubimo tudi pravico tako, da ne moremo nikdar tega odobriti, kar je prizadela ruska vlada katoličanom. — Zametujoč surovost na turški strani, je ne moremo odobrovati na strani ruske vlade. Mi vidimo še celo v tej vojski začetek nove lepše dobe tudi v tem oziru, če narod ruski zmaga, bode dobil slovansko vlado, ktera bo v duhu svobode, bratimstva in ljubezni dala pokojno

življenje svojim podložnim. Naj osvobodi rusko orožje z božjo pomočjo naše soplemenike iz suženjstva polumesčevega, vendar bo nemo-goče postalo, da bi se ponavljale one žaligre, kterih pozorišče je bilo pred nedavnim Rusko. Bog daj, da bi vzšlo na priprošnje vzajemnih slovanskih apostolov Cirila in Metoda našim bratom na jugu solnce svobode! Bog daj, da bi bila tudi vlada ruska prešinjena z duhom ljubezni do vseh Slovanov, tedaj tudi do svojih katoliških podložnih!

Z bojišča.

Ob Donavi je še vse pri starem. Samo s topovi sovražne vojne čez Donavo druga za drugo strelja. 2. t. m. bil je tak topničarski boj med Beketom in Oreavo. Neki turški parnik, ki je hotel vojake naložiti, bil je pri tej priliki jako poškodovan in ga je le neki monitor, ki se je vstopil mednj in med rumunske baterije, obvaroval da ni bil čisto razdjan. V Oreavi sta bila dva topova poškodovana. 3. t. m. pa so streljali Turki iz Vidina v Kalafat in se hvalili, da so Rumunce pregnali, ki so morali uterjevanje opustiti. Črnogorski knez je z odelkom vojne svoje odšel proti Hercegovini, kjer se hoče združiti z Vukotičem, ki varuje duganske soteske. Tudi se pripravljajo Črnogorci, da bodo bombardirali Nikšiče. Turki so hoteli kueza Nikolaja pri Razinskih holmcih zavrnuti, pa so bili od Črnogorcev potolčeni in vrženi proti Veljem brdu. Tudi pri Kolašinu so bili te dni Turki od Črnogorcev tepeni. V Albaniji se Turki pomičejo proti Spuzu. 5. t. m. pričel se je boj pri Maljati. Turki so bili od Črnogorcev porinjeni nazaj do Kukosenjeka in so zgubili 500 mož. Zguba Črnogorcev in natančnejši izid še ni znan.

Iz Azije pa za Turke dohajajo jako slaba poročila. Trdnjava Kars je od vseh strani zajeta in Rusi stojé komaj 6 ur od Erzeruma, kakor poroča „Reuterov office“, in bodo brez dvoma kmalo osvojili obe mesti.

Turki se sicer ponašajo, da so iz okolice Suhumkalea pregnali vse Ruse, pa to jim jako malo koristi, in če padeta Kars in Erzerum, se tudi peščica Turkov v Suhumkalu ne bode mogla držati. Pri mostu čez Bagado je general Kravčenko naletel na 3000 Turkov, s kterimi je imel jako hudo bitvo. 29. se je pričela zopet neka praska, po kateri je oddelek vojne prišel čez Kodorsko reko v Digerd.

Iz Tuapse 2. junija se poroča, da sta hotela dva turška monitorja na severo-zahodu od Suhumkalea, kjer sta 5 ur bombardirala mesto Soči, nekaj ljudi na petih parnih lad-jicah spraviti na suho. Pa Rusi so mornarje na parnikih postrelili in izbarkane vojake čisto vničili. Monitorja sta se rešila, parniki pa so odjadrali v Pizundo.

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani, 6. junija.

Dunajski listi oporekajo novici, da hoče Avstrija na mejah svojih razpostaviti opazovalno vojno, rekši, da za to nima nobenega vzroka. Vendar pa vse okolšine pričajo, da se nekaj namerava, in ljudje, ki so z višjimi vojaškimi krogi v dotiki, govoré, da bode Avstrija zasedla Bosno, kakor hitro Rusi v kaki večji bitvi potolčejo Turke.

Državni zbor se utegne že koncem tega meseca za nekaj časa odložiti, in dotlej ne bode obravnaval nobenega večega predloga kakor so n. pr. davkarske postave, in nasveti

o novi pogodbi, ktere še v odsekih jako počasi razpravljajo.

Vnanje države.

Iz **Petrograda** se bruseljskemu „Nord“ piše, da bode mogoče s Turčijo primeren mir skleniti, kadar bo Rusija Turčiji pokazala, da zamore izvršiti svoj program in če se bodo tudi druge države odločno ustave Turčiji, ne da bi se vojska nadaljevala.

V **Rimu** je hotela neka druhal 3. t. m. zvečer nekoliko razsajati in se je kričaje „Živio kralj“, vlekla proti Kvirinalu, kjer kralj stanuje; ker je pa policija ni pustila naprej, obrnila se je proti ministerstvu notranjih zadev, ker se je vsled opominovanja gosposke zopet razšla. Minister Nicotera je v parlamentu, kjer je bil zaradi tega interpeliran, odgovoril, da se je to zgodilo, ker so se bili ljudem, ki so hoteli kralju razodeči svojo vdanost, pridružili še nekteri drugi, ki bi bili utegnili napraviti kake zmešnjave.

Turški sultan je ves potrt in je neki že nameraval odpovedati se vladanju in prestol prepustiti sinu sultana Abdul Aziza. Nevarnost v Carigradu je čedalje večja in 17 ruskih družin je te dni mesto zapustilo boječ se še kakega prevrata.

Izvirni dopisi.

Iz **Loke**, 4. junija. (Petdesetletnica papeževa.) Dolgo smo se pripravljali za slovesnost papeževe 50letnice, dolgo zdihovali, Bog daj takrat lepo vremé. Spolnile so se želje lepši, boljše, kakor bi bil pričakovati zamogel. Prišel je večer 2. junija. Okrajni glavar g. Derbič v Loki razsvitljave in enacih slovesnosti niso prepovedali kakor v Tržiču, ter jih tudi prepovedati niso mogli, ker jih nobeden vprašal ni; večer je bil lep in miren, kakor nalaš za kaj tacega, in Ločani so se ta večer pokazali, da so morebiti tudi v tem obziru na Kranjskem prvi, kakor so k kranjski deputaciji do sv. Očeta skoraj polovico udov poslali; šlo jih je sedem, vsi iz Starološke županije. Zvečer ob 6. uri je začelo pri Fari in njenih podružnicah zvoniti k prazniku, kakor so bili knezoškof zaukazali. Zvonilo je dobro uro dolgo, ter zvonilo kakor morebiti tudi le Ločani znajo. Po tem so bile litanije slovesne za sv. Očeta. Ko je pri Fari minulo, začne vabiti v mestu enako k litanijam, in ko so te minule in še nekoliko popred, strel in pok v obeh farah dalje na okrog naznanja veselje nad tako slovesnostjo, ki je niso dočakali pred nami in jo tudi za nami težko dočakali bodo*). Vrh Lebnika se zasveti kres, za kterega so se že več dni delale priprave, in kakor na znamenje zasvetijo se po hribih in v planjavi kres pri kresu in se po hišah prižigajo lučice, da je veselje. Vsa Loka in vsa Fara, pa tudi odstranjene vasi so bile razsvitljene. V Loki in mestnih podružnicah se zopet oglašé zvonovi, glas možnarjev se mogočno razlega, ljudstvo pa po ulicah in potah ogleduje in se veseli praznika svojega Očeta, ter hvali Boga pa milost, ktero skazuje sv. Očetu in svojemu ljudstvu. Kar je namreč najlepše pri tem, je to, da so bile cerkve ne le zunaj, ampak tudi znotraj, vsaj pri Fari, razsvitljene in da so verni tudi cerkev obiskovali in v nji molili. Pri Fari do 11. ure po noči cerkev ni bila prazna molilcev in častilcev. Razsvitljava je bila oziroma na okolišine in pripomočke, ki jih imamo, zares krasna. Vsak je skušal hišo svojo lepo

*) Samo papež Benedikt XIII. je doživel petdesetletnico škofovanja svojega, a praznoval je ni.

ozaljšati in razsvetliti. Posebno lepo razsvitljen je bil nunski samostan s cerkvijo vred, mestni farovž in županova hiša na Fari. Tudi po družih hišah so bile razsvitljave lepo napravljene in menim, da je ni bilo, ki bi s kako lučico svojega veselja naznanovala ne bila. Vse, nemčur in Slovenec, se je veselilo, vsi razsvitljevali, vsi se kazali katoličane. Ko pri Fari slišijo zvonjenje, tudi v mestu zopet zaženó zvonove ter zvoné in pritrkavajo, da je bilo kaj, skoraj do polnoči. Enako tudi v podružnicah. Bil je zares lep, vesel večer, kakoršnega že davno nisem doživel, razodevalo je ljudstvo svojo vdanost sv. Očetu in Njemu, čigar namestnik so sv. Oče, kazalo gorečnost za čast Božjo, spoznalo očitno svojo vero in to vse — brez c. kr. okrajnega glavarstva.

Domače novice.

V Ljubljani 7. junija.

(Družba sv. Vincencija) bode imela v nedeljo 10. t. m. ob 6. uri zvečer v Alojznici svoj prvi občni zbor.

(Deželni šolski svet) je potrdil vstanovitev dvorazredne dekliške šole v Črnomlji in učiteljcema odločil 500 in 400 gl. letne plače. Dovolil je tudi, da se dvorazredna ljudska šola v Zagorji razširi v štirirazredno in da drugi učitelj dobiva 450, tretji pa 400 gl. letne plače.

(Volilni imenik velikih posestnikov) objavlja vradna „Laib. Zeitung“ s pristavkom, da se imajo reklamacije v 14 dneh deželnemu predsedništvu izročiti. Vseh volilcev velikega posestva je 117, ki pa po našem volilnem redu volijo **10 poslancev**, ravno toliko kakor vsa mesta in trgi na Kranjskem z Ljubljano in kupčijsko zbornico vred!

(Seje mestnega odbora 5. t. m.) se je vdeležilo 22 svetovalcev. Za uda volilne komisije za deželni zbor sta bila z večino izvoljena gg. Dežman in Lasnik. Nasvet, da naj se vstanovi definitivna služba še enega mestnega služabnika, se sprejme; g. Regali je nasvetoval, da naj se sprejme začasno še en služabnik, dokler se bo potreboval. Glede Lipske ceste nasvetuje pravni odsek, da naj magistrat pozve, koliko postava od l. 1873 zadeva to cesto, in če je cesta tako slaba, da se ne more počakati odločba, naj mesto cesto popravi, ne da bi se s tem zavezalo za prihodnje. Nasvet, da naj se pri prodaji neke mestne hiše v Traovem dovoli plačevanje v dveh obrokih in sicer polovice čez tri mesece, polovice pa vsaj čez eno leto, se sprejme. Vstanova baronovke Schweigerjeve za revne gospodične izroči se vladi s pristavkom, da se varujejo pravice, ki jih mesto ima do omenjene vstanove. Prošnja posestnika Koloseja, da bi mu ne bilo treba vzdrževati pokrite jahalnice, se zavrže. Bivšemu učitelju Ternovskemu Sušniku se dovoli pokojnine 310 gl. in prosto stanovanje v ternovskem farovžu. Poročilo, da število dečkov, ki morajo šolo obiskovati, znaša 1314, ki razun 7 bolehovih in 4 za poduk še ne zmožnih vsi v šolo hodijo, število deklic pa 1206, ki razun 14 bolehavih in 5 za poduk še ne zmožnih, vse v šolo hodijo, se vzame na znanje, za potreščine nove realke se sklene, da se poravnajo iz dohodkov realnega šolskega zaklada. Vodnjak na Št. Jakobskem trgu se bode prestavil ter se dovoli, da se bodo stroški precej izplačali. Služba konjača se podeli Matevžu Jorasu ter se mu odloči 200 gl. letne plače. Neki star stol in neki star kip iz starodavnih časov se izroči deželnemu muzeju. Prošnja nekega dunajskega društva za denarno podporo se od-

bije. Prošnja mestnega tesarja in stavbenega ogledovalca, da bi se jima dovolil leten znesek 50 gl. za obleko, se zavrže. Stanovna v tivolskem gradu ostane kakor je bila, vendar pa se bodo izpraznena stanovanja oddajala po dražbi.

Na interpelacijo g. Regalija o oddajanju mestnih del, poroča župan, kako so se omenjena dela pod njegovim vodstvom izvrševala.

G. Regali vpraša, kaj se je zgodilo z njegovim nasvetom o obdelovanji mestnega zemljišča na Gradu in o zidanji prodajalnic za vodo?

G. Potočnik vpraša, kaj je z načrtom mesta ljubljanskega? Župan odgovori, da severozahodni del se je izvršil in oddal odboru, eden se pa izdeluje in se bo izročil posebni komisiji, ki ga bo preiskovala.

(Večina naših romarjev) se je 5. t. m. srečno iz Rima povrnila v Ljubljano.

(Papeževa slovesnost) bodo na Dunaju in v Gradcu obhajali še le prihodnjo nedeljo. V Gradcu bode veliko mašo imel papežev nuncij Jacobini.

(† Č. g. August Jesih), je na Borovnici, kjer je nekaj časa opravljal službo kaplana, 3. t. m. umrl. R. I. P.

(Naši državni poslanci) so 5. t. m., kakor se telegrafuje „Narodu“, interpelirali vlado, zakaj da je razpustila deželni zbor Kranjski in bi li ne hotla novih volitev odložiti do jeseni?

(Volitelje poslancev za deželni zbor) bodo v Starološki občini volili 26. t. m., v nekterih krajih pa boje že ta teden.

(Gostilnica čitalniška) je zopet odprta. Prostori so nekoliko popravljeni, posebno kuhinja razširjena. Odbor je dobil gostilničarja po veljavnem možu priporočanega, tedaj se je nadjati, da bo gostilnica postala zopet dobra in priljubljena.

(Pismeno zrelotno preskušnjo) imajo osmošolci gimnazijski ta teden, ustmena pa se prične 16. julija.

Razne reči.

— O letošnjih Šmarnicah se nam z Goriškega piše, da so res hvale vredne, in da jih je ljudstvo prav zvesto in pazljivo poslušalo. Prav obilno število vernih se je letošnjih Šmarnic vdeležilo. Bog daj, da bi nam g. spisatelj še za drugo leto z enakimi Šmarnicami postregel.

— † J. Wokaun, celjski mestjan in znan ekonom, je v Vitanji nagle smrti umrl.

Restavracija ljublanske Čitalnice

sem 1. dan t. m. v najem vzel, al ker se je v njenih prostorih mnogo popraviti moralo, jo morem popolnem še le prihodnjo nedeljo zvečer odpreti slovesno s koncertom slavnoznane c. kr. vojaške godbe.

To naznanjaje se udano priporočam prijaznosti častitega ljubljanskega in z dežele v Ljubljano prišedšega občinstva s zagotovilom, da si bodem na vso moč prizadeval vstreči zahtevam svojih gostov z izvrstno pijačo, okusnimi jedili in hitro in dobro pestrežbo, ter tako pripomoči, da restavracija narodnega doma zopet postane to, kar je poprejšnja leta bila.

(1)

Ferko Mihel.